

PRZEDMOWA

Inicjatywa zorganizowania konferencji poświęconej tajemnicy statystycznej zrodziła się z rozmowy Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego Pana Profesora Józefa Oleńskiego ze mną. Zostałem poproszony przez Pana Prezesa o poradę w sprawie nakładania przez prokuratorów kar na dyrektorów Urzędów Statystycznych za odmowę ujawnienia danych objętych tajemnicą statystyczną. Będąc sędzią Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku uznałem, że nie mogę opracować ekspertyzy prawnej, ale ze względu na doniosłość problemu i konieczność jego naświetlenia z wielu stron doszliśmy z Panem Prezesem do wniosku, że należy mu poświęcić konferencję naukową.

Jest to bowiem nie tylko zagadnienie z zakresu procedury karnej. Są tu istotne problemy prawa karnego materialnego, ale przede wszystkim mamy w tym wypadku do czynienia z zagadnieniem konstytucyjnym. Z jednej strony dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga ujawnienia danych istotnych dla ustalenia odpowiedzialności karnej osoby, która składała — dobrowolnie lub na podstawie obowiązku wynikającego z ustawy — sprawozdanie statystyczne. Zgodnie z art. 180 § 1 k.p.k. prokurator może zwolnić funkcjonariusza Urzędu Statystycznego z obowiązku dochowania tajemnicy zawodowej. Z drugiej strony ze względu na możliwość takiego zwolnienia powstają bardzo istotne wątpliwości. Gromadzenie i opracowanie danych statystycznych ma podstawowe znaczenie dla funkcjonowania państwa i sprawnego funkcjonowania życia społecznego. Oczywiście znaczenie tych danych uzależnione jest od ich wiarygodności. W sytuacji, gdy składający sprawozdanie będzie zdawał sobie sprawę, że dane ze sprawozdania mogą być użyte w postępowaniu karnym prowadzonym w jego sprawie, albo odmówi złożenia sprawozdania, albo umieści dane dla niego bezpieczne ale niekoniecznie odpowiadające rzeczywistości. Dla statystyki byłaby to

praktyka katastrofalna. Powstają też wątpliwości natury prawnej. Czy można wymagać od człowieka dostarczania danych go obciążających? Jesteśmy w tym miejscu na obszarze działania zasady *nemo tenetur se ipsum accusare*.

Już uświadomienie sobie występującego konfliktu pomiędzy różnymi ważnymi wartościami było chyba wystarczającym uzasadnieniem dla przedyskutowania problemu ochrony tajemnicy statystycznej. Wydaje mi się, że opublikowane w tym tomie materiały konferencyjne bardzo dobrze oddają rzeczowy i bardzo wysoki naukowy poziom konferencji. Mam nadzieję, że będą stanowiły także asumpt do kontynuowania dyskusji i ewentualnego przygotowania rozwiązań legislacyjnych.

prof. dr hab. Andrzej ZOLL